

Białystok, dnia 22 marca 2021 r.

Prof. dr hab. Marzanna Poniatowicz
Wydział Ekonomii i Finansów
Uniwersytetu w Białymstoku

RECENZJA

dorobku naukowo-badawczego, dydaktyczno-organizacyjnego
oraz w zakresie popularyzacji nauki i współpracy międzynarodowej

dr. TOMASZA URYSZKA

w związku z postępowaniem o nadanie stopnia doktora habilitowanego

1. Podstawa przygotowania recenzji

Podstawa formalna sporządzenia niniejszej recenzji wynika z decyzji Rady Doskonałości Naukowej (RDN) dotyczącej wyznaczenia mnie jako recenzenta w postępowaniu habilitacyjnym dr. Tomasza Uryszka. Postępowanie zostało wszczęte w dniu 21 sierpnia 2020 r., w dziedzinie nauk społecznych, w dyscyplinie – *ekonomia i finanse*. Postanowieniem Komisji Uniwersytetu Łódzkiego do spraw stopni naukowych w dyscyplinie *ekonomia i finanse*, podjętym na posiedzeniu w dniu 18 stycznia 2021 r., powołano mnie w skład komisji habilitacyjnej w przedmiotowym postępowaniu, jednocześnie obligując do przygotowania recenzji na podstawie umowy zawartej z Przewodniczącym Komisji Uniwersytetu Łódzkiego do spraw stopni naukowych w dyscyplinie *ekonomia i finanse* – dr hab. Rafałem Materą, prof. UŁ (umowa o dzieło nr UODR/7/212/01/2021).

Podstawą prawną oceny osiągnięć naukowych Kandydata ubiegającego się o stopień doktora habilitowanego jest art. 221 ust. 8 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, a w zakresie kryteriów branych pod uwagę przy tej ocenie – art. 219 ust. 1 pkt 2 wspomnianej ustawy. Dokumentację i materiały dotyczące przedmiotowego postępowania habilitacyjnego otrzymałam w dniu 1 lutego 2021 r.

str. 1

2. Sylwetka naukowa i zawodowa Kandydata do stopnia doktora habilitowanego

Dr Tomasz Uryszek jest pracownikiem badawczo-dydaktycznym Instytutu Finansów Wydziału Ekonomiczno-Socjologicznego Uniwersytetu Łódzkiego. Zgodnie o otrzymaną dokumentacją, w latach 2001-2003 był doktorantem w Katedrze Finansów i Bankowości wcześniej wspomnianego Instytutu Finansów, gdzie w latach 2003-2007 pracował na stanowisku asystenta, a od 2007 r. – adiunkta. Dr Tomasz Uryszek od 2020 r. pełni też funkcję prodziekana ds. studenckich Wydziału Ekonomiczno-Socjologicznego Uniwersytetu Łódzkiego. Od 2012 r. jest również wicedyrektorem Instytutu Finansów UŁ.

3. Ocena monografii jako głównego osiągnięcia naukowo-badawczego

Dr Tomasz Uryszek jako osiągnięcie naukowe będące podstawą wniosku habilitacyjnego, wskazuje monografię naukową nt. *Stabilizacja i optymalizacja długu publicznego a zrównoważenie sektora finansów publicznych. Polska na tle Unii Europejskiej*, Wydawnictwo Łódzkie, Łódź 2020 (100 pkt w Wykazie wydawnictw naukowych).

Podejmowany w pracy temat badawczy oceniam jako ważny i aktualny, zwłaszcza w kontekście obserwowanej w ujęciu globalnym destabilizacji fiskalnej. W konsekwencji kryzysu pandemicznego COVID-19 oraz związanych z nim pandemicznych wydatków i zmniejszonych dochodów podatkowych pogłębiają się deficyty fiskalne oraz zwiększa się dynamicznie zadłużenie publiczne. Jednocześnie zarówno w doktrynie, jak i praktyce gospodarczej coraz częściej pojawiają się postulaty zmiany sposobu myślenia o polityce fiskalnej oraz powszechnego przyzwolenia na wysoki poziom długu, przyjmując założenie, że nadzwyczajna sytuacja wymaga nadzwyczajnych działań fiskalnych. W finansowanie długu publicznego, kreowanie płynności centralnych budżetów oraz proceder sztucznego zaniżania stóp procentowych na niespotykaną dotychczas skalę angażują się banki centralne. „Wyłącza się” rynkowe mechanizmy kontroli finansów publicznych oraz „zamraża” reguły fiskalne limitujące poziom zadłużenia publicznego.

Recenzowana monografia ukazała się więc na rynku wydawniczym w niezwykle niestabilnych i nietypowych czasach, a dynamiczny wzrost długu publicznego dotyczący większości państw to jeden z kluczowych przejawów wspomnianej niestabilności. Tymczasem sam tytuł publikacji nawiązuje do problematyki stabilizacji, optymalizacji długu publicznego i zrównoważenia sektora finansów publicznych. Należy dodać, że Autor nie uwzględnił w recenzowanej monografii wpływu kryzysu pandemicznego na dług publiczny,

uzasadniając to w następujący sposób (cyt.): *W momencie oddawania książki do druku w Polsce wprowadzono obostrzenia dotyczące m.in. funkcjonowania gospodarki, związane z epidemią wirusa COVID-19. Nie pozostaną one bez wpływu na poziom deficytu i długu publicznego. Będzie to podstawa do dalszych badań w tym obszarze, niezwłocznie po tym, jak pojawią się pierwsze, wiarygodne dane makrofinansowe, uwzględniające tę sytuację* (s. 165).

Deklarowany przez Autora główny cel badawczy to (cyt.): *zbadanie wartości i struktury zadłużenia sektora finansów publicznych oraz – na tej podstawie – wyznaczenie optymalnego poziomu tego zadłużenia i ocena zrównowżenia sektora finansów publicznych w Polsce, dokonana na tle krajów UE*. Sformułowano również następujące cele szczegółowe:

- 1) zdefiniowanie pojęć optymalnego poziomu długu publicznego oraz zrównowżenia sektora finansów publicznych i osadzenie ich we współczesnej teorii ekonomii i finansów;
- 2) weryfikacja metod oceny poziomu i stabilizacji długu publicznego proponowanych w teorii ekonomii i finansów;
- 3) modyfikacja istniejących narzędzi oraz propozycja autorskich metod oceny zrównowżenia sektora finansów publicznych oraz poszukiwania optymalnego poziomu długu publicznego;
- 4) ocena poziomu długu publicznego w Polsce na tle krajów UE w kontekście zrównowżenia sektora finansów publicznych.

We wstępie pracy sformułowano następującą hipotezę badawczą (cyt.): *wzrost zadłużenia publicznego w Polsce jest spowodowany niskimi wartościami nadwyżek pierwotnych sektora finansów publicznych*. W celu jej weryfikacji przyjęto również kilka hipotez pomocniczych:

H1: Teoretyczne koncepcje zrównowżenia sektora finansów publicznych oraz poszukiwania optymalnego poziomu długu publicznego nie umożliwiają kompleksowej oceny stopnia osiągnięcia tego poziomu.

H2: Fiskalne kryteria konwergencji nie zapewniają osiągnięcia optymalnego poziomu długu publicznego w długim okresie.

H3: Polski sektor finansów publicznych jest zdolny do generowania pierwotnych nadwyżek w sektorze finansów publicznych, zarówno na poziomie rzeczywistym, jak i strukturalnym.

H4: Nadwyżki pierwotne generowane w Polsce i w innych państwach członkowskich UE są zbyt niskie i nie pozwalają na pokrycie istniejącego zadłużenia, a władze

fiskalne, stosując tzw. schemat Charlesa Ponziego, spłacają dług poprzez rolowanie zobowiązań.

W pracy dokonano porównań dotyczących wybranych aspektów polskiego sektora finansów publicznych na tle państw członkowskich UE. Przyjęty przez Autora okres badawczy obejmuje 20 lat (1999-2018), chociaż w niektórych sytuacjach Autor nawiązuje również do prognoz makroekonomicznych odnoszących się do dłuższej perspektywy (2020-2029). W ramach przeprowadzonych badań wykorzystano następujące metody badawcze:

- koncepcję międzyokresowego ograniczenia budżetowego oraz jego zdyskontowanej wartości w długim okresie;
- schemat Charlesa Ponziego;
- wskaźniki optymalnego poziomu długu;
- statystyczne testy stacjonarności i kointegracji zmiennych makrofinansowych.

Recenzowana monografia liczy 227 stron. Charakteryzuje się logiczną i poprawną konstrukcją. Jej układ podporządkowano przyjętym celom i hipotezom badawczym. Opracowanie składa się z wykazu skrótów, wstępu, pięciu rozdziałów i zakończenia. Trzy pierwsze rozdziały mają charakter teoretyczny, dwa kolejne - empiryczny.

Rozdział pierwszy, zatytułowany *Przegląd teorii zadłużenia publicznego* to swoiste wprowadzenie teoretyczne w przedmiotową problematykę, badawczą. Opisano w nim istotę i zakres zadłużenia publicznego rozpatrywanego jako kluczowa kategoria w teorii ekonomii i teorii finansów publicznych. Dokonano również typologii podstawowych form i instrumentów zadłużenia. Wskazano także na ograniczenia budżetowe sektora finansów publicznych, nawiązując jednocześnie do zagadnień płynności i wypłacalności podmiotów sektora publicznego. Nawiązano również do zagadnień kluczowych wskaźników zadłużenia jako kategorii umożliwiających ocenę płynności i wypłacalności całej gospodarki oraz sektora publicznego.

W rozdziale drugim, zatytułowanym *Pomiar zadłużenia publicznego*, opisano stosowane w praktyce gospodarczej zróżnicowane metody wyceny zobowiązań sektora publicznego. Przy czym zawartość tematyczna rozdziału jest zdecydowanie szersza niż wynika to z jego tytułu. Omówiono tu między innymi wpływ struktury demograficznej i sektora emerytalnego na poziom zadłużenia publicznego, a także wpływ redystrybucji międzypokoleniowej oraz finansowania inwestycji publicznych na wielkość zobowiązań

władz publicznych. W analizowanym rozdziale przedstawiono również formy i instrumenty zadłużenia publicznego.

Zawartość merytoryczna rozdziału trzeciego, zatytułowanego *Metody równoważenia i optymalizacji zadłużenia publicznego* odnosi się do idei zrównoważonych finansów publicznych (*sustainable public finance*), a w rezultacie – stabilności fiskalnej (*fiscal sustainability*). Kluczowe znaczenie w tym kontekście ma stabilizacja zobowiązań publicznych oraz związany z tym optymalny poziom deficytu i długu publicznego. W analizowanym rozdziale pracy opisano metody równoważenia fiskalnego systemu finansów publicznych, kładąc jednocześnie szczególny akcent na kwestię optymalnego poziomu długu publicznego (*sustainable public debt*). Przy czym dla potrzeb opracowania, kategorię optymalnego poziomu długu publicznego określono jako taką wartość i strukturę długu, która (cyt.) *umożliwia osiągnięcie (lub, co najmniej, umożliwia dążenie do osiągnięcia) trwałego i stabilnego systemu finansów publicznych, charakteryzującego się właściwym poziomem płynności, wypłacalności oraz zdolności do obsługi zadłużenia*. W recenzowanej pracy przyjmuje się założenie, że (cyt.) *z punktu widzenia idei równoważenia SFP, za optymalny poziom długu publicznego należałoby więc uznać taki, który umożliwi utrzymanie stabilnego międzyokresowego ograniczenia budżetowego oraz spowoduje, że schemat Ponziego nie będzie miał zastosowania*. Innymi słowy:

- *w krótkim okresie poziom długu powinien dać się ustabilizować za pomocą dochodów SFP w określonym czasie (roku budżetowym), przy ustalonym dla tego okresu tempie wzrostu PKB oraz poziomie stóp procentowych – zgodnie z koncepcjami Buitera i Blancharda;*
- *w długim okresie dług powinien zostać spłacony za pomocą sumy zdyskontowanych nadwyżek pierwotnych, bez wykorzystywania wyłącznie rolowanego „w nieskończoność” długu.*

Wykorzystane w tej części pracy dla potrzeb analiz teoretycznych modele Evseya Domara, Willema Buitera oraz Oliviera Blancharda znalazły zastosowanie w badaniach empirycznych Autora dotyczących problematyki zrównoważenia fiskalnego.

Ich wyniki zaprezentowano w części empirycznej pracy, tj. w rozdziale czwartym, zatytułowanym *Dług publiczny w Polsce na tle Unii Europejskiej – ujęcie ex post*. Szczegółowej analizie oraz ocenie poddano tu poziom i strukturę zadłużenia w Polsce, rozpatrywane w aspekcie optymalizacji długu publicznego. W pierwszej kolejności dokonano analizy porównawczej polskiego sektora finansów publicznych na tle UE. Jako przedmiot

porównań posłużyły następujące kategorie: dochody i wydatki sektora finansów publicznych; deficyt i zadłużenie publiczne; saldo i dług sektora *general government (GG)* analizowane w kontekście kryteriów konwergencji Traktatu z Maastricht; wartość wpływów podatkowych do budżetu państwa; struktura długu publicznego w Polsce; saldo strukturalne sektora finansów publicznych; saldo pierwotne i koszty obsługi długu publicznego.

W rozdziale tym (tj. czwartym) zaproponowano również interesującą, autorską modyfikację metod oceny poziomu zadłużenia publicznego i optymalizacji długu publicznego zaprezentowanych wcześniej. Analizę krótkookresowego zrównoważenia SFF przeprowadzono wykorzystując zmodyfikowaną przez Oliviera Blancharda koncepcję wskaźnika Willema Buitera, opartą na wyliczeniach salda pierwotnego dla poszczególnych lat (1999-2018), które umożliwiłyby ustabilizowanie wskaźnika długu publicznego w relacji do PKB. Natomiast analizę stabilizacji poziomu zadłużenia w długim okresie przeprowadzono dwuetapowo. Po pierwsze, obliczono bieżącą wartość sumy zdyskontowanych sald pierwotnych w latach 1999-2018 (wstępny test reguły Charlesa Ponziego). Po drugie, zbadano spełnienie ostatecznego warunku wykluczającego istnienie schematu Ponziego, sprawdzając (wyłącznie w odniesieniu do państw, które zaliczyły pozytywnie test dla warunku wstępnego), czy suma zdyskontowanych sald pierwotnych byłaby w stanie pokryć początkową wartość długu SFP. Dodatkowo, do oceny zrównoważenia SFP wykorzystano również określone metody z grupy metod ilościowych, w tym metodę analizy stacjonarności deficytu i długu publicznego oraz testy kointegracji dochodów i wydatków publicznych.

Ostatni, piąty rozdział pracy zatytułowany *Prognozy poziomu zadłużenia publicznego w Polsce* ma również charakter empiryczny. Autor wykorzystując dostępne prognozy Dyrekcji Generalnej ds. Gospodarczych i Finansowych Komisji Europejskiej, dotyczące lat 2020-2029 – niestety nie można było w nich jeszcze przewidzieć skutków kryzysu COVID-19 dla systemu finansów publicznych – dokonał oceny scenariuszy realizacji przyszłych ścieżek fiskalnych, a także oceny prognozowanego poziomu długu publicznego w Polsce. Analogicznie jak w przypadku rozdziału czwartego, badanie przeprowadzono w ujęciu krótko- i długookresowym, wykorzystując autorskie modyfikacje dostępnych w literaturze przedmiotu metod oceny poziomu zrównoważenia SFP i ustalania optymalnego poziomu zadłużenia publicznego.

Pracę zamyka zakończenie uzupełnione o wnioski. W tym fragmencie tekstu dominuje podsumowanie *ex post* poczynionych wcześniej obserwacji dotyczących optymalnego poziomu długu publicznego oraz związanych z tą problematyką wskaźników zrównoważenia

finansów publicznych. W tej części pracy Autor informuje też czytelnika o pozytywnej weryfikacji sformułowanych we wstępie hipotez badawczych. Sporo tu również uwag krytycznych, formułowanych konkretnie i przekonywująco. W konkluzji Autor stwierdza między innymi, że: (cyt.) *najważniejszą przeszkodą w osiągnięciu zrównowżenia w sferze fiskalnej w Polsce okazuje się poziom deficytów pierwotnych oraz, że poziom długu publicznego w Polsce [...] jest znacznie wyższy od optymalnego (z punktu widzenia warunku Ponziego), który można byłoby spłacić z wygenerowanych nadwyżek pierwotnych w sektorze finansów publicznych.*

W tym miejscu chciałabym nawiązać do kilku moich uwag krytycznych, nasuwających się przy lekturze recenzowanej monografii. Przedstawiają się one następująco:

- 1) Na stronie 20 Autor definiuje kategorię długu publicznego jako: (cyt.) *finansowe zobowiązania władz publicznych z tytułu zaciągniętych wierzytelności.* Użyte przez Autora sformułowanie *zaciągniętych wierzytelności* jest niepoprawne. Wierzytelność jest przeciwieństwem długu i oznacza uprawnienie wierzyciela do żądania spełnienia świadczenia będącego wynikiem zaciągniętych zobowiązań dłużnika. Zaciąga się więc zobowiązania, a nie wierzytelności.
- 2) W rozdziale 2 dotyczącym problematyki metod pomiaru zadłużenia publicznego Autor nawiązał w tym zakresie wyłącznie do nowego standardu metodycznego rachunków narodowych, tj. Europejskiego System Rachunków Narodowych i Regionalnych (ESA 2010). Pomiął natomiast inny standard, tj. System Rachunków Narodowych ONZ (SNA 2008), który *nota bene* był pierwowzorem dla standardu ESA.
- 3) W kontekście wspomnianego wcześniej standardu europejskiego ESA 2010 pominięto istotne informacje dotyczące relatywnie nowych rozwiązań z punktu widzenia sposobu określania wartości deficytu/nadwyżki oraz długu sektora finansów publicznych (np. zweryfikowanych wytycznych – w stosunku do wcześniejszej wersji standardu, tj. ESA 1995 – dotyczących sposobu określania zakresu podmiotowego sektora, czy też zmian w rejestracji transakcji związanych z systemem emerytalnym, w tym zobowiązaniami publicznymi wobec przyszłych emerytów, określanymi umownie mianem zobowiązań emerytalnych). Autor zaledwie w sposób hasłowy nawiązuje do tych zagadnień (s. 61), a są to przecież kwestie bardzo istotne z punktu widzenia metodologii pomiaru długu publicznego. System emerytalny tworzy największą część niejawnych zobowiązań (określanych terminem ukrytego długu

publicznego). Są to w szczególności zobowiązania do wypłaty emerytur z ZUS i KRUS, które nie mają zabezpieczonych aktywów, a wydatki publiczne na ten cel będą finansowane dopiero z przyszłych składek i podatków. Zachodzące zmiany w strukturze demograficznej ludności powodują, że z roku na rok system ten staje się coraz bardziej niezrównoważony.

- 4) Z punktu widzenia podjętej problematyki badawczej w monografii zbyt ogólnikowo potraktowano problem „podwójnej statystyki” długu publicznego w Polsce, a więc problem obowiązujących w naszym kraju dwóch standardów liczenia długu (PDP – standard według ustawy o finansach publicznych i EDP – standard unijny). To zagadnienie istotne w aspekcie problematyki stabilizacji i optymalizacji długu publicznego, a kryzys COVID-19 wyraźnie to uwypuklił. Wynika to z faktu, że zobowiązania finansowe związane ze zwalczaniem skutków pandemii (PFR, BGK) zaliczane są do długu EDP, ale nie widać ich w długu liczonym według metodologii polskiej (PDP). Przykładowo, według danych dostępnych na moment powstawania niniejszej recenzji (tj. za III kw. 2020 r.) różnica między wielkością długu liczonego według standardu unijnego, a długu liczonego według metodologii krajowej wyniosła aż ponad 200 mld zł (sic!).

Reasumując, recenzowaną monografię wskazaną przez Kandydata jako osiągnięcie naukowe będące podstawą ubiegania się o nadanie stopnia doktora habilitowanego, oceniam jako interesujące i wartościowe opracowanie naukowe. O jego oryginalności w kontekście wkładu twórczego Kandydata w rozwój dyscypliny naukowej *ekonomia i finanse* przesądzają, według mojej opinii, zaproponowane w nim autorskie modyfikacje metod oceny poziomu zadłużenia publicznego, rozpatrywanego przez pryzmat bezpieczeństwa finansów publicznych, stabilizacji fiskalnej oraz optymalizacji długu publicznego i zrównoważenia sektora finansów publicznych. Recenzowana monografia naukowa nie tylko porządkuje i systematyzuje dotychczasową wiedzę na temat stabilności fiskalnej sektora finansów publicznych, ale również ją poszerza i wzbogaca, głównie w aspekcie metodologii oceny optymalizacji długu publicznego.

4. Ocena pozostałych osiągnięć naukowo-badawczych Kandydata

W dalszej kolejności chciałabym się odnieść do pozostałych osiągnięć naukowo-badawczych Kandydata do stopnia doktora habilitowanego. Muszę przyznać, że taką ocenę

utrudnił mi trochę brak danych naukometrycznych charakteryzujących liczby punktów przypisanych poszczególnym publikacjom Habilitanta (na str. 23 *Wykazu osiągnięć naukowych* zamieszczono tylko dane zbiorcze w tym zakresie).

Zgodnie z informacjami zawartymi w *Autoreferacie*, na dorobek publikacyjny Kandydata z okresu po uzyskaniu przez Niego stopnia doktora składa się łącznie 61 publikacji, w tym:

- autorstwo 2 monografii naukowych,
- współautorstwo 1 monografii,
- współredakcja 1 monografii,
- autorstwo 16 rozdziałów w monografiach naukowych,
- współautorstwo 5 rozdziałów w monografiach naukowych,
- autorstwo 31 artykułów naukowych,
- współautorstwo 5 artykułów naukowych.

Spośród 61 wymienionych powyżej kategorii publikacji – 14 pozycji stanowią publikacje obcojęzyczne, tj. w języku angielskim, w tym współautorstwo 3 rozdziałów w monografiach wydanych za granicą (Wydawnictwo Peter Lang, Niemcy) oraz autorstwo 11 artykułów naukowych w języku angielskim. Wśród wspomnianych artykułów: 4 z nich są w bazie SCOPUS, 3 – w bazie Web of Science Core Collection.

Wobec sygnalizowanego wcześniej braku szczegółowych informacji naukometrycznych w *Autoreferacie* i *Wykazie osiągnięć naukowych*, dokonałam własnych zestawień i wyliczeń w tym zakresie. Wynika z nich, że sumaryczna punktacja ministerialna dotycząca publikacji wydanych po uzyskaniu przez dr. T. Uryszka stopnia naukowego doktora wynosi 529 pkt. Uważam, że w ujęciu ilościowym jest to dorobek wystarczający do ubiegania się o stopień doktora habilitowanego.

Stosunkowo dobrze wypada również analizowany dorobek uwzględniając charakteryzujące go indeksy bibliometryczne, obrazujące liczbę cytowań. Prace Habilitanta cytowano w bazie Google Scholar 173 razy, natomiast h-index według tej bazy wyniósł 7. Zdecydowanie gorzej wygląda to w przypadku bazy Web of Science (WoS), w której publikacje Habilitanta były cytowane 4 razy (w tym 2 autocytowania), a h-indeks wyniósł 1. Sumaryczny *Impact Factor* publikacji naukowych Kandydata według listy Journal Citation Reports (JCR) wyniósł 0,934 (dotyczy artykułu pt. *Can Fiscal Paths Be Sustainable?*

Evidence from Poland, Emerging Markets Finance and Trade, 2019) (dane na dzień 22.03.2021).

Pozytywnie oceniam również dorobek Habilitanta w kontekście jakościowym. Uważam go za spójny tematycznie. Można w nim wyróżnić kilka powiązanych ze sobą i wzajemnie się przenikających obszarów badawczych, tj.: 1) deficyt budżetowy i zarządzanie długiem publicznym; 2) samodzielność dochodowa i wydatkowa jednostek samorządu terytorialnego; 3) problematyka zrównoważenia sektora finansów publicznych.

Do pierwszego z wymienionych obszarów badawczych można zaklasyfikować łącznie 29 publikacji, w tym autorstwo 1 monografii (*Dług Skarbu Państwa jako źródło finansowania deficytu budżetowego*, Difin, Warszawa 2009); współautorstwo 1 monografii (*Zarządzanie finansami publicznymi*, współautorstwo z K. Piotrowską - Marczak, Difin, Warszawa 2009), 10 rozdziałów w monografiach (np. rozdziały w monografii pt. *Szacowanie poziomu zadłużenia jednostek samorządu terytorialnego w warunkach zwiększonego ryzyka utraty płynności finansowej*, pod red. E. Denek i M. Dylewskiego, Difin, Warszawa 2013), a także 17 artykułów naukowych. W zakresie analizowanego nurtu badawczego Kandydat koncentruje się na analizie i ocenie przyczyn powstawania oraz metod ograniczania deficytu budżetowego oraz sposobów zarządzania długiem publicznym w Polsce i innych państwach, nawiązując w tym zakresie do takich kwestii jak np. modele zarządzania długiem publicznym, rodzaje ryzyk z tym związanych, specyfika wybranych instrumentów dłużnych itp.

Drugi z kluczowych nurtów badawczych obejmuje zagadnienia związane z autonomią fiskalną jednostek samorządu terytorialnego, rozpatrywaną zarówno w ujęciu dochodowym, jak i wydatkowym. W *Autoreferacie* do wspomnianego obszaru badawczego zaklasyfikowano 16 publikacji, w tym 7 rozdziałów, w tym między innymi rozdziały autorstwa Kandydata w monografii pt. *Poland on its Way to a Federal State?*, wydanej pod red. A. Bohneta, (Wydawnictwo Peter Lang, Frankfurt 2008). Warto podkreślić, że przedmiotowa monografia to rezultat realizacji międzynarodowego projektu badawczego zrealizowanego pod tym samym tytułem wspólnie z Uniwersytetem Justusa-Liebiga w Giessen i finansowanego przez Fundację Volkswagena. Analizowany wątek badawczy obejmuje dodatkowo 9 artykułów naukowych.

Trzeci z deklarowanych w *Autoreferacie* nurtów badawczych to problematyka równowagi sektora finansów publicznych (*fiscal sustainability*), w tym między innymi kwestie stabilizowania i optymalizacji poziomu długu publicznego oraz międzypokoleniowej redystrybucji zobowiązań publicznych. Do tego obszaru zainteresowań badawczych

zaklasyfikowano łącznie 18 publikacji, w tym monografię wskazaną przez Habilitanta jako główne osiągnięcie badawcze, a także dodatkowo – 6 rozdziałów w monografiach oraz 11 artykułów naukowych. Jako szczególne osiągnięcia Kandydata w tym zakresie należy uznać zaproponowane przez Niego autorskie modyfikacje metod pomiaru zrównoważenia SFP, do których nawiązałam już wcześniej, tj. w punkcie 3 niniejszej recenzji.

Analiza dorobku naukowego dr. Tomasza Uryszka pozwala na stwierdzenie, że Kandydat nie był kierownikiem żadnego projektu badawczego realizowanego w ramach konkursów Narodowego Centrum Nauki (NCN). Był natomiast dwukrotnie członkiem zespołu badawczego (wykonawcą) w grantach finansowanych przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego (aktualne Ministerstwo Edukacji i Nauki):

- 1) *System dochodów transferowych jednostek samorządu terytorialnego a możliwość zapewnienia zrównoważonego rozwoju regionalnego i lokalnego oraz zwiększenia poziomu absorpcji funduszy unijnych*, grant realizowany w latach 2010-2012 (kierownik projektu: prof. K. Piotrowska – Marczak; Uniwersytet Łódzki);
- 2) *Szacowanie poziomu zadłużenia jednostek samorządu terytorialnego w warunkach zwiększonego ryzyka utraty płynności finansowej*, grant realizowany w latach 2010-2013 (kierownik projektu: prof. Emilia Denek; Wyższa Szkoła Bankowa w Poznaniu oraz Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu).

W kontekście oceny dorobku naukowego Habilitanta warto też dodać, że po uzyskaniu stopnia naukowego doktora dr T. Uryszek aktywnie uczestniczył w 11 międzynarodowych konferencjach naukowych (w tym między innymi w: Wielkiej Brytanii, Chinach, Tajlandii, Malezji, Czechach), przy czym co warto podkreślić, w przypadku jednej z konferencji zagranicznych (Bangkok, 2013) dr T. Uryszek był przewodniczącym sesji. W okresie podlegającym ocenie Kandydat brał również czynny udział w 18 konferencjach krajowych. Należy dodać, że osiągnięcia naukowe Habilitanta znalazły także uznanie wśród władz rektorskich macierzystej uczelni, czego dowodem jest przyznana dr. T. Uryszkowi w 2011 r. przez Rektora Uniwersytetu Łódzkiego nagroda indywidualna trzeciego za osiągnięcia naukowo-badawcze (dotyczyła monografii pt. *Dług Skarbu Państwa jako źródło finansowania deficytu budżetowego*, Wydawnictwo Difin, Warszawa 2010).

Reasumując, moja ocena pozostałego dorobku naukowo-badawczego dr. Tomasza Uryszka – jako wypadkowa zaprezentowanych analiz cząstkowych - jest również pozytywna. Dotyczy to zarówno poziomu naukowego publikacji Kandydata, a także aktywności konferencyjnej i projektowej. Jako relatywnie najslabszy komponent

oceny w tym zakresie uważam niskie wartości wybranych wskaźników bibliometrycznych określających poziom cytawalności prac Kandydata według baz Web of Science i Journal Citation Reports (JCR).

5. Ocena osiągnięć dydaktycznych, organizacyjnych, popularyzujących naukę oraz z zakresu współpracy Kandydata z podmiotami otoczenia zewnętrznego

Przedstawiona dokumentacja jednoznacznie dowodzi, że dr Tomasz Uryszek jest doświadczonym dydaktykiem. Prowadził lub prowadzi zajęcia dydaktyczne – zarówno w języku polskim, jak i angielskim – z następujących przedmiotów: *Fiscal Policy in Theory and Practice, Financial Analysis, Financial Markets, Analiza finansowa, Zaawansowana analiza ekonomiczna, Konwersatorium z finansów w języku angielskim, Bankowa ocena zdolności kredytowej, Seminarium licencjackie, Seminarium magisterskie.*

Kandydat jest również promotorem 83 prac licencjackich i 39 prac magisterskich. Jest także promotorem pomocniczym jednej rozprawy doktorskiej. Jego działalność dydaktyczna jest pozytywnie oceniana zarówno przez studentów jak i władze Uczelni. Świadczą o tym liczne nagrody z tym związane, w tym przykładowo: nagroda zespołowa pierwszego stopnia od Rektora UL za osiągnięcia dydaktyczne (2019); Tytuł „Najlepszego Wykładowcy Instytutu Finansów” (2015); pierwsze miejsce w konkursie „Najlepszy Wykładowca Roku Wydziału Ekonomiczno-Socjologicznego UL” (2010); drugie miejsce w konkursie „Najlepszy Wykładowca Roku” (2009); drugie miejsce w konkursie „Najlepszy Wykładowca Roku” (2008).

Dr T. Uryszek ma również liczne – w mojej ocenie istotne – osiągnięcia organizacyjne. Od stycznia 2020 r. pełni funkcję prodziekana ds. studenckich Wydziału Ekonomiczno-Socjologicznego Uniwersytetu Łódzkiego. Jest także członkiem Rady Wydziału Ekonomiczno-Socjologicznego UŁ, a także Wydziałowej Komisji ds. jakości kształcenia. Od października 2012 r. jest wicedyrektorem Instytutu Finansów UŁ. W latach 2002 - 2007 był członkiem Senatu Uniwersytetu Łódzkiego. W 2008 r. był też wicedyrektorem Centrum Transferu Technologii Uniwersytetu Łódzkiego, odpowiadającym za realizowane tam projekty, w tym między innymi studia podyplomowe prowadzone na licencji Uniwersytetu Tekszańskiego z Austin, a także szkolenia i kontakty z przedsiębiorcami. Dr T. Uryszek pełni również funkcję opiekuna Studenckiego Koła Naukowego *Progress* – największego koła naukowego na Wydziale Ekonomiczno-Socjologicznym UŁ.

Kandydat do stopnia naukowego doktora habilitowanego angażuje się również na rzecz popularyzacji nauki, aktywnie współpracując z wieloma instytucjami otoczenia gospodarczego. Jako przykłady w tym zakresie można podać między innymi współpracę dr. T. Uryszka z: Agencją Szkolenia i Promocji Kadr Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie (2014); Międzynarodowym Instytutem Biologii Molekularnej i Komórkowej z siedzibą w Warszawie (2013); InBIT Sp. z o.o. z siedzibą w Szczecinie (2013); Staropolską Izbą Przemysłowo Handlową z siedzibą w Kielcach (od 2013 r.); BT Progress z siedzibą w Warszawie (2013); Europejskim Forum Odpowiedzialności Ekologicznej w Katowicach (2013); Polskim Towarzystwem Ekonomicznym, Oddział w Łodzi (2009-2010). Dr T. Uryszek jest również autorem wielu ekspertyz wykonanych na zlecenie podmiotów otoczenia zewnętrznego, w tym studiów wykonalności dla projektów finansowanych ze środków UE, wykonanych na zamówienie instytucji publicznych, a także ekspertem *Inkubatora Przedsiębiorczości*, działającego przy Uniwersytecie Łódzkim, zajmującego się między innymi oceną projektów kwalifikowanych do wsparcia.

Reasumując ten aspekt aktywności Kandydata, dotyczący jego osiągnięć dydaktycznych, organizacyjnych, popularyzujących naukę oraz z zakresu współpracy z podmiotami otoczenia zewnętrznego oceniam jednoznacznie pozytywnie.

6. Ocena współpracy międzynarodowej Kandydata

Według mojej oceny, zarówno aktywność naukową, jak i dydaktyczną Habilitanta cechuje znaczny zakres umiędzynarodowienia. Podstawą tej oceny są liczne publikacje Kandydata napisane w języku obcym, a także opisane już wcześniej aktywne uczestnictwo w wielu konferencjach zagranicznych, umożliwiające Habilitantowi propagowanie rezultatów swoich badań naukowych na forum międzynarodowym. Pozytywnie oceniam też kilkakrotny udział Habilitanta w programie Erasmus+ i związane z tym prowadzenie wykładów w języku angielskim w następujących, zagranicznych jednostkach akademickich: 1) University of Iași, Rumunia (2019); 2) University of Miskolc, Węgry (2019); 3) University of Agribusiness and Rural Development (UARD), Bułgaria (2018).

Kandydat wykazał się również umiejętnością nawiązywania międzynarodowej współpracy naukowej. Brał udział we wspomnianym już wcześniej międzynarodowym projekcie badawczym pt. *Poland on its Way to a Federal State?*, prowadzonym w latach 2006-2008 przez Uniwersytet Łódzki wspólnie z Uniwersytetem Justusa-Liebiga w Giessen

(Niemcy). Rezultatem tej współpracy była wspólna publikacja autorów polskich i niemieckich, wydana pod red. naukową prof. Armina Bohneta (2008), dotycząca koncepcji federalizmu fiskalnego i związanych z nią kwestii systemów wyrównywania fiskalnego w Polsce i Niemczech.

Co warto podkreślić, międzynarodowa współpraca Kandydata nie ograniczała się wyłącznie do zagranicznych ośrodków naukowych, a jako przykład w tym zakresie można podać współpracę nawiązaną w 2007 r. z firmą Datapartner Oy (Finlandia) obejmującą przygotowywanie wspólnych analiz, prognoz, materiałów szkoleniowych, ocen sytuacji ekonomiczno-finansowej i wyceny różnych podmiotów gospodarczych.

Podsumowując, pozytywnie oceniam aspekt umiędzynarodowienia aktywności naukowej i dydaktycznej Kandydata do stopnia naukowego doktora habilitowanego.

7. Wniosek końcowy

Dr Tomasz Uryszek przedstawił wniosek habilitacyjny wraz z monografią naukową nt. *Stabilizacja i optymalizacja długu publicznego a zrównoważenie sektora finansów publicznych. Polska na tle Unii Europejskiej*, wskazaną jako główne osiągnięcie naukowe. Zgodnie z art. 16 pkt. 1 ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (cyt.): *Do postępowania habilitacyjnego może zostać dopuszczona osoba, która posiada stopień doktora oraz osiągnięcia naukowe lub artystyczne, uzyskane po otrzymaniu stopnia doktora, stanowiące znaczny wkład autora w rozwój określonej dyscypliny naukowej lub artystycznej oraz wykazuje się istotną aktywnością naukową lub artystyczną.* Po szczegółowej analizie przedstawionego dorobku oceniam go jako spełniający kryteria merytoryczne i formalne w postępowaniu o nadanie stopnia naukowego doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych, w dyscyplinie *ekonomia i finanse*.

